

Lakiosasto

25.9.1996

Työeläkelaitoksille

TYÖTTÖMYYSTURVALAIN MUUTOSTEN VAIKUTUKSET TYÖTTÖMYYS- ELÄKKEESEEN

Vuoden 1997 alusta voimaan tulevilla työttömyysturvalain muutoksilla on eräitä heijastusvaikutuksia työeläkelakien soveltamiseen. Vaikutukset kohdistuvat työttömyyseläkkeen tulevan ajan säilymiseen ja sitä kautta myös työttömyyseläkeoikeuteen.

1

LISÄPÄIVÄOIKEUDEN IKÄRAJAN MUUTOS

Lisäpäiväoikeuden ikäraja nousee 1.1.1997 lukien 55 vuodesta 57 vuoteen (TTL:n 26 §:n 2 momentti). Työttömyyseläkkeen kannalta tämä tarkoittaa sitä, että tulevan ajan oikeuden voimassaolo tarkistetaan nyt vasta sen jälkeen, kun henkilö on täyttänyt 57 vuotta ja 500 päivän enimmäismäärä on tullut täyteen. Jos päivärahan saajalla tällöin on tulevan ajan oikeus voimassa, säilyy oikeus koko lisäpäivien maksuajan.

Yleiskirjeen liitteenä ovat sosiaali- ja terveysministeriön työttömyyskassoille antamat soveltamisohjeet ikärajan nostamisen voimaantulosta ja siihen liittyvästä siirtymäsäännöksestä.

2

TYÖSUHTEEN PÄÄTTYESSÄ MAKSETTAVAN LOMAKORVAUKSEN JAKSOTTAMINEN

Vuoden 1997 alusta lukien työsuhteen päättyessä tai myöhemmin maksettava lomakorvaus jaksotetaan vakiintuneena pidettävän palkan perusteella työsuhteen päättymisestä lukien (TTL:n 5 §:n 1 momentin 15 kohta). Tältä ajalta henkilöllä ei ole oikeutta työttömyyspäivärahaan. Samoin työttömyyspäivärahaan ei ole oikeutta henkilöllä siltä ajalta, jolta hänellä on oikeus saada vuosiloma-ajan palkkaa. Lomakorvaus jaksotetaan 1.1.1997 tai sen jälkeen päättyvissä työsuhteisissa. Vuoden 1996 puolella päättyvien työsuhteiden lomakorvausta ei siten jaksoteta.

Lakiosasto

25.9.1996

Työsuhteen päättyessä maksettu lomakorvaus jaksotetaan työsuhteen päättymisestä lukien. Niillä aloilla, joilla lomakorvaus maksetaan myöhemmin ns. lomapalkkatilille (esim. rakennusalalla), korvaus otetaan huomioon maksamisesta lukien. Koska henkilöllä ei jaksotuksen aikana ole oikeutta päivärahaan, kuluttaa tämä aika jälkikarenssiaikaa. Tämä on otettava huomioon erityisesti silloin, kun työnantaja maksaa ns. kultaisten kädenpuristuksen, joka myös kuluttaa jälkikarenssiaikaa.

3

TYÖTTÖMYYSPÄIVÄRAHAOIKEUDEN JATKUMINEN ENIMMÄISMÄÄRÄN TÄYTTYMISKUUKAUDEN LOPPUUN

Enimmäismääräsäännöstä muutettiin 60 vuotta täyttäneiden osalta siten, että heille maksetaan päivärahaa sen kalenterikuukauden loppuun, jona 500 päivän enimmäisaika täyttyy (TTL:n 26 §:n 1 momentti).

Työttömyystodistus kirjoitetaan ohjeiden mukaan vasta, kun 500 päivää on tullut täyteen. Enimmäismäärätilanteissa ei työttömyyseläkettä siten ole aina saatu maksuun heti päivärahan loputtua, jolloin henkilö on pudonnut työmarkkinatuen piiriin eläkkeen alkamiseen saakka. Kun nyt päivärahaoikeus jatkuu vielä 500 päivän täyttymisen jälkeen, on eläkelaitoksilla enemmän aikaa työttömyyseläkeasian ratkaisemiseen ja henkilö voi saada eläkkeensä ajoissa.

ELÄKETURVAKESKUS

Pentti Koivisto

Helena Tapio

LIITE

STM:n ohje

26 § 2 momentti Lisäpäiväoikeus

Vuoden 1996 loppuun saakka voimassa olevan lain mukaan jos henkilö on täyttänyt 55 vuotta ennen 500 päivän täyttymistä, on hänellä oikeus päivärahaan enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jonka aikana hän täyttää 60 vuotta. Ikäraja nousee 1.1.1997 lukien 57 vuoteen.

Voimaantulosäännökseen sisältyy suojasäännös niiden henkilöiden osalta, jotka tänä vuonna täyttävät 53 vuotta tai ovat sitä vanhempia. Voimaantulosäännöksen mukaan lain 26 §:n 2 momenttia ja sen 55 vuoden ikärajaa sovelletaan kuitenkin vanhassa muodossaan ennen vuotta 1944 syntyneeseen henkilöön

1) jos hänellä 1.1.1997 lain voimaan tullessa on oikeus työttömyyspäivärahaan tai työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaiseen koulutustukeen tai

2) jos hänelle vuonna 1996 on maksettu työttömyyspäivärahaa tai koulutustukea yhteensä vähintään 100 päivältä tai

3) jos hänellä ei lain voimaan tullessa ole oikeutta työttömyyspäivärahaan lain 16 §:n 4 momentissa tarkoitetun hyväksyttävän syyn perusteella tai

4) jos hänellä ei lain voimaan tullessa ole oikeutta työttömyyspäivärahaan sen johdosta, että hän on saanut työnantajalta lain 5 §:n 1 momentin 13 kohdassa tarkoitettua muuta taloudellista etuutta kuin irtisanomisajan palkkaa tai sitä vastaavaa korvausta edellyttäen, että sanottua etuutta koskeva sopimus on tehty ennen kesäkuun 1 päivää 1996.

Em. suojasäännöstä (kohdat 1-2) ei kuitenkaan sovelleta henkilöön, jos hänellä on lain voimaan tullessa oikeus päivärahaan tai koulutustukeen 1 päivän kesäkuuta 1996 jälkeen alkaneen lomautuksen perusteella tai sanotun päivän jälkeen tapahtuneen irtisanoutumisen tai yli kuusi kuukautta kestäneen työsuhteen irtisanomisen perusteella. Vastaavasti, jos henkilön päivärahaoikeus lain voimaan tullessa kohdassa 3 tarkoitettussa tapauksessa perustuisi 1.6.1996 jälkeen tapahtuneeseen irtisanomiseen tai lomautukseen, ellei 16 §:n 4 momentissa tarkoitettua hyväksyttävää syytä olisi, suojasäännös ei sovellu. Jos henkilö on ollut määräaikaisessa työsuhteessa, joka päättyy 1.6.1996 jälkeen, ei suojasäännöksen soveltamiseen ole estettä.

Voimaantulosäännöksen suojauksen piirissä ei siis koskaan ole henkilö:

-1.6.1996 jälkeen alkaneen lomautuksen perusteella
 -1.6.1996 jälkeen tapahtuneen irtisanoutumisen tai
 -1.6.1996 jälkeen tapahtuneen yli kuusi kuukautta kestäneen työsuhteen irtisanomisen perusteella, vaikka hän olisi syntynyt ennen vuotta 1944 ja hänellä olisi oikeus päivärahaan tai koulutustukeen lain voimaan tullessa. Siten irtisanomisen tai irtisanoutumisen on tullut tapahtua viimeistään 1.6.1996, jotta suojasäännöstä voitaisiin soveltaa. Työsuhde voi päättyä

myöhemminkin. Sen sijaan lomautuksen on tullut alkaa viimeistään 1.6.1996.

Ns. lisäpäiviä ensi vuoden vaihteessa saavat 55 vuotta täyttäneet henkilöt saavat lisäpäiviä myös jatkossa. Voimaantulosäännöksen ei toisaalta voi myöskään laajentaa nyt voimassa olevan lisäpäiväraha-oikeuden henkilöpiiriä: säännös tarkoittaa sanamuotonsa mukaisesti vain sitä, että edellytysten täytyessä ennen vuotta 1944 syntyneeseen henkilöön sovelletaan myös jatkossa 55 vuoden ikärajaa. Henkilön myöhemmällä työhistorialla on siten myös merkitystä. Jos esim. joulukuussa 1943 syntynyt henkilö täyttää suojasäännöksen edellytykset ja myöhemmin esim. työllistyy kuukaudeksi, voi hänellä olla oikeus lisäpäiviin.

Jos henkilöllä ei kuitenkaan lain voimaan tullessa ole oikeutta työttömyyspäivärahaan tai koulutustukeen lain 16 §:n 4 momentin hyväksyttävän syyn johdosta, sovelletaan siitä huolimatta aiemmin voimassa olleita säännöksiä. Lain 16 §:n 4 momentin hyväksyttäviä syitä, jotka tulevat kysymykseen ovat sairaus, laitoshoido, opinnot tai muu näihin verrattava hyväksyttävä syy. Lisäksi jos henkilöllä ei ole vuoden vaihteessa oikeutta työttömyyspäivärahaan tai koulutustukeen sen vuoksi, että työnantaja on maksanut hänelle ns. kultaisen kädenpuristuksen, jota koskeva sopimus on tehty ennen 1.6.1996, sovelletaan aiempia säännöksiä.

Jos henkilöllä ei lain voimaan tullessa ole oikeutta työttömyyspäivärahaan sen vuoksi, että päivärahan saamisen muut kuin edellä mainittuihin (16 § 4 momentin hyväksyttävä syy ja työnantajan maksama ns. kultainen kädenpuristus) sisältyvät yleiset edellytykset eivät täyty, ei aiemmin voimassa olleita säännöksiä sovelleta vaan häntä koskee 1.1.1997 lukien voimassa oleva ikäraja. Omavastuu-aika ei estä suojasäännöksen soveltamista. Oikeutta päivärahaan ei muun muassa ole, jos vuoden vaihteessa henkilölle on määrätty 6 tai 8 viikon karenssi tai soviteltuun päivärahaan ei ole oikeutta sen vuoksi, että sovitellun päivärahan työaika-raja ylittyy. Sen sijaan, jos päivärahaa ei jää maksettavaksi tulojen suuruuden vuoksi, on tällöin kuitenkin oikeus päivärahaan.

Esimerkki 1:

Työnantaja irtisanoi 53-vuotiaan henkilön 28.5.1996 ja työsuhde päättyi 28.10.1996. Työttömyys ja työttömyyspäiväraha-oikeus jatkuvat vuoden vaihteen yli. Henkilö on voimaantulosäännöksen suojauksen piirissä ja häneen sovelletaan aiemmin voimassa ollutta lakia.

Esimerkki 2:

Aikaisemmin työttömänä ollut 53 vuotta täyttänyt henkilö on määräaikaissa työsuhhteessa ajalla 1.1.-30.11.1996. Hän on työttömänä 1.12.1996 lukien ja saa päivärahaa vuoden vaihteessa. Henkilö on voimaantulosäännöksen suojauksen piirissä ja häneen sovelletaan 55-vuoden ikärajaa.

Esimerkki 3:

Ennen vuotta 1944 syntynyt henkilö on irtisanottu 1.4.1996 ja työsuhde on päättynyt 31.8.1996. Hän sairastuu 1.11.1996 lukien ja saa sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa myös vuodenvaihteessa. Henkilö on voimaantulosäännöksen suojauksen piirissä, koska oikeutta päivärahaa ei ole lain 16 §:n 4 momentin hyväksyttävän syyn johdosta.